

UCHWAŁA NR/2025
Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim
z dnia

w sprawie przyjęcia Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych
Gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn.zm.) Rada Miejska w Nowym Dworze Mazowieckim uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sporządziła: Martyna Sobieszek

UZASADNIENIE

Proces deinstytucjonalizacji to ważny kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej. Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 powstał w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, związane ze zmianami demograficznymi, starzeniem się społeczeństwa, wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, zmianami na rynku pracy, nowymi formami wykluczenia społecznego, a także przeobrażeniami w obrębie współczesnej rodziny.

Dokument ten jest niezbędny w obszarze planowania i realizacji usług społecznych, a także pozyskiwania na ich realizację środków finansowych. Przedstawiony dokument powstał na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej.

Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych składa się z dwóch zasadniczych części, tj. diagnostycznej i wdrożeniowej. Pierwsza zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w gminie oraz obecnie realizowanych usług społecznych wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłości. Część wdrożeniowa dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, szacunkowe koszty, a także źródła ich finansowania.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

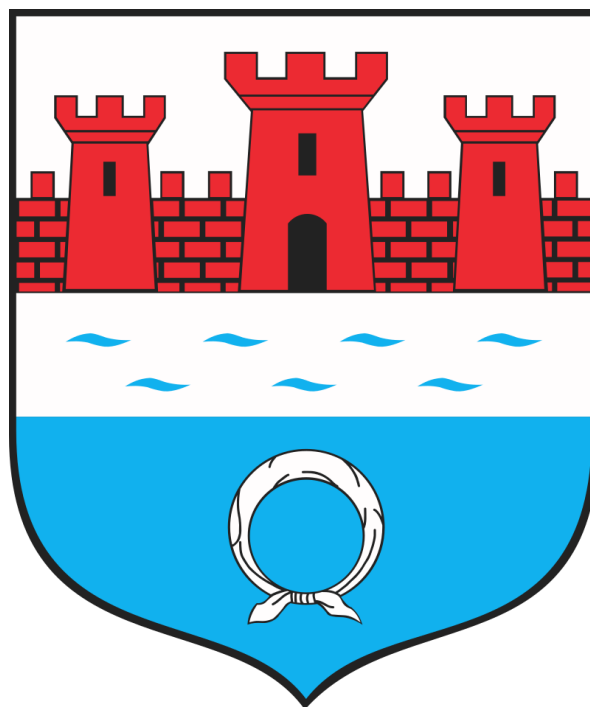

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lokalny plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030

Dokument opracowany przez:

Gmina Nowy Dwór Mazowiecki
ul. Zakroczyńska 30
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
www.nowydwormaz.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Nowy Dwór Mazowiecki, 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	9
3.1.	Charakterystyka gminy Nowy Dwór Mazowiecki	9
3.1.1.	Struktura społeczna	9
3.1.2.	Główne problemy społeczne	11
3.2.	Zasoby gminy Nowy Dwór Mazowiecki	12
3.2.1	Istniejące na terenie Nowego Dworu zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	12
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku	18
3.3.	Diagnoza sytuacyjna wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia	20
3.4.	Analiza potrzeb	22
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług i usługi deficytowe	22
3.4.2.	Potrzeby podmiotów pomocy społecznej	23
3.4.3.	Przyczyny ograniczeń realizacji usług społecznych	24
4.	Plan rozwoju usług społecznych	26
4.1.	Osoby starsze	27
4.2.	Osoby z niepełnosprawnościami	28
4.3.	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	29
4.4.	Dziecko i rodzina	30
5.	Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań ujętych w Planie	31
6.	Systemy monitorowania i oceny	39
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu	39
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu oraz ocena skuteczności Planu	40
7.	Spis elementów graficznych	42

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CUS – Centrum Usług Społecznych

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OW – Ośrodek wsparcia

OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PS – Przedsiębiorstwo społeczne

PUP – Powiatowy urząd pracy

ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

ZAZ – Zakłady aktywności zawodowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2025-2030 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkańiec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2025-2030 przez samorząd gminy we współpracy z pracownikami ośrodka pomocy społecznej, przy udziale przedstawicieli jednostek i specjalistów działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla osób starszych, dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej gminy, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część – wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 4 obszary interwencji: 1. osoby starsze, 2. osoby z niepełnosprawnościami, 3. osoby w kryzysie zdrowia psychicznego i 4. dziecko i rodzina), jak i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszej gminie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego

realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych gminy z dokumentami krajowymi i regionalnymi jest istotne dla zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Umożliwia to lepsze dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów krajowych i wojewódzkich, co sprzyja zwiększeniu skuteczności podejmowanych działań oraz ułatwia pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie celów Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki z celami Strategii rozwoju usług społecznych - polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowy Dwór Mazowiecki.

Ponadto, Lokalny plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 został opracowany zgodnie z Ogólnopolskimi Wytycznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, co zapewnia jego spójność z krajowymi standardami planowania i realizacji polityki społecznej.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 są zgodne z: • Cel 1 Zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa • Cel 2 Silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych. • Cel 3 Wytyczenie oczekiwanych kierunków rozwoju usług i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym i ponadlokalnym m.in. poprzez działania finansowe
Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 są zgodne z: • Cel strategiczny 1. Aktywna polityka wobec osób starszych, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i osób z niepełnosprawnościami • Cel strategiczny 2. Efektywny system wspierania rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków do rozwoju i wychowania • Cel strategiczny 3. Aktywizacja oraz integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

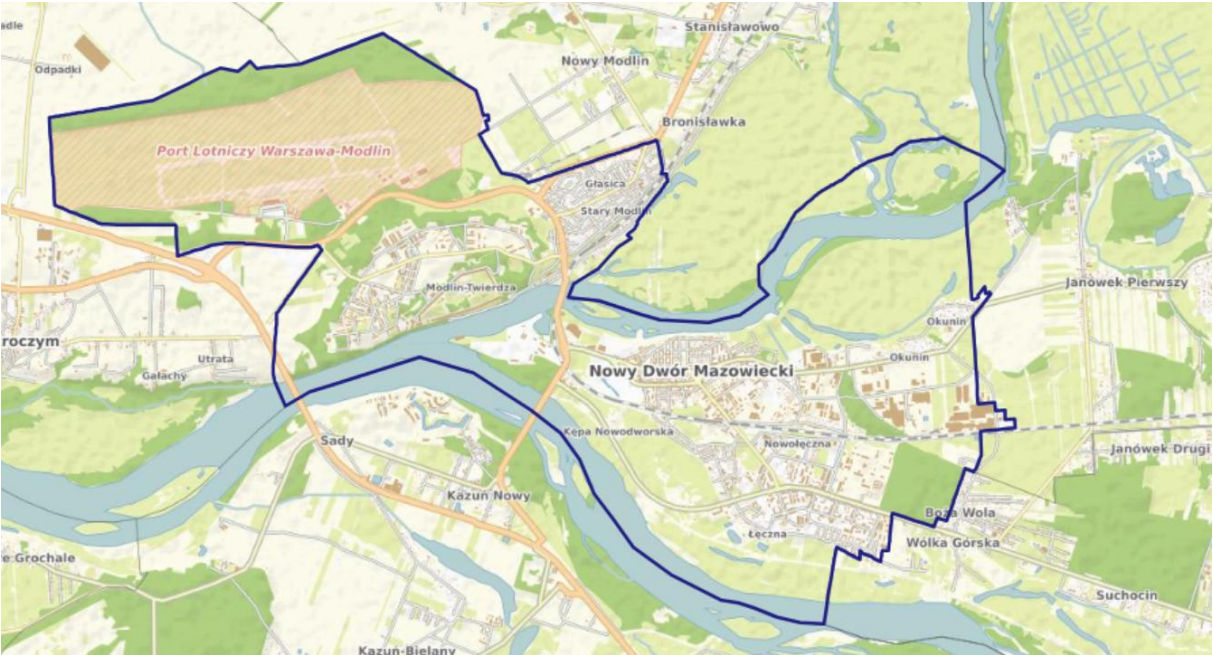
Dokument	Zgodność
	• Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie • Cel strategiczny 5. Aktywna integracja środowiska lokalnego

Źródło: opracowanie własne

3.1.CHARAKTERYSTYKA GMINY NOWY DWÓR MAZOWIECKI

Nowy Dwór Mazowiecki jest gminą miejską znajdującą się w powiecie nowodworskim w centralnej części województwa mazowieckiego. Sąsiaduje z gminami Czosnów, Pomiechówek i Zakroczym z powiatu nowodworskiego oraz z gminami Jabłonna i Wieliszew z powiatu legionowskiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii gmina Nowy Dwór Mazowiecki obejmuje powierzchnię 28,27 km². Przebieg granic gminy Nowy Dwór Mazowiecki przedstawia poniższa **Mapa 1**.

Mapa 1. Granice gminy Nowy Dwór Mazowiecki

Źródło: Geoportal

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W 2024 roku gmina Nowy Dwór Mazowiecki charakteryzowała się ogólną liczbą ludności na poziomie 28 469 osób. Zauważalna była przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn (o 1 181 osób). Biorąc pod uwagę lata 2022-2024 nastąpił spadek ogólnej liczby ludności o 0,36%. W przypadku liczby kobiet w analizowanym okresie odnotowano spadek o 0,60%, natomiast w przypadku mężczyzn był to spadek o 0,10%. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności gminy Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 2**.

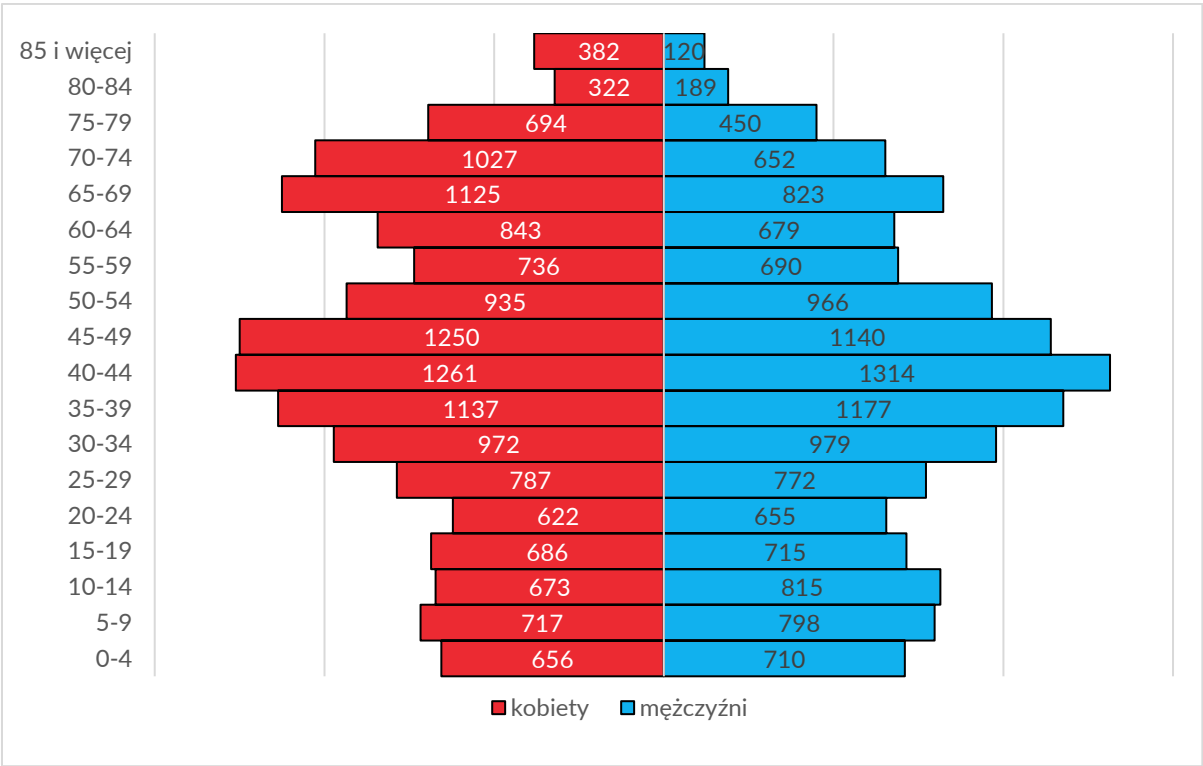
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
28 573	28 548	28 469	13 658	13 664	13 644	14 915	14 884	14 825

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki stanowiły osoby w wieku 40-44 lata (2 575 osób) oraz 45-49 lat (2 390 osób). Najmniej mieszkańców jest w najstarszych przedziałach wiekowych 80-84 lata (511 osób) oraz 85 i więcej (502 osoby). W grupach wiekowych do 54 roku życia dominowali liczebnością mężczyźni (z wyjątkiem grup 25-29 lat i 45-49 lat), w starszych grupach przeważają liczebnością kobiety. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2024 roku przedstawia poniższy **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Nowy Dwór Mazowiecki wykazuje tendencję wzrostową. W latach 2022-2024 odnotowano wzrost o 5,69%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 31,6 osoby w wieku poprodukcyjnym. Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2022-2024 zmniejszyło się z poziomu 2,3 w 2022 roku do 1,2 w 2023 i 2024 roku, co daje spadek o 47,83%. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi ¹			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ²		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
29,9	31,1	31,6	2,3	1,2	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupą mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (33,04%) oraz wyższe (22,67%). Mniejszą grupą są osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym lub branżowym (15,09%) i podstawowym (8,37%). Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie gimnazjalne (2,82%) lub podstawowe nieukończone (2,22%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki w 2021 roku przedstawia poniższa **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	6 481	22,67%
Średnie i policealne	9 445	33,04%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	4 313	15,09%
Gimnazjalne	807	2,82%
Podstawowe	2 394	8,37%

¹ Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

² Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Podstawowe nieukończone	636	2,22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2024 roku w gminie Nowy Dwór Mazowiecki zarejestrowanych było 612 osób bezrobotnych, co stanowiło 2,15% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano spadek bezrobocia o 0,44p.p. W kontekście mężczyzn odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 0,32p.p. ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w przypadku kobiet odnotowano spadek o 0,56p.p. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w gminie Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 5**.

Tabela 5. Poziom bezrobocie w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	740	676	612	2,59%	2,37%	2,15%
Mężczyźni	352	344	309	2,58%	2,52%	2,26%
Kobiety	388	332	303	2,60%	2,23%	2,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Nowy Dwór Mazowiecki w 2024 roku była długotrwała lub ciężka choroba. Świadczenia z tego tytułu otrzymało 338 osób, co stanowi 1,19% ogólnej liczby mieszkańców. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (302 osoby) i niepełnosprawność (220 osób). W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost liczby przyznawanych świadczeń z powodu przemocy w rodzinie (o 0,01p.p.) i narkomanii (o 0,01p.p.) W przypadku wszystkich pozostałych powodów liczba osób otrzymujących świadczenia pomocy społecznej uległa zmniejszeniu lub utrzymała się na tym samym poziomie. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	307	242	164	1,07%	0,85%	0,58%
Bezdomność	24	23	16	0,08%	0,08%	0,06%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	60	54	57	0,21%	0,19%	0,20%
- w tym wielodzietność	50	51	44	0,17%	0,18%	0,15%
Bezrobocie	260	278	142	0,91%	0,97%	0,50%
Niepełnosprawność	313	281	220	1,10%	0,98%	0,77%
Długotrwała lub ciężka choroba	507	417	338	1,77%	1,46%	1,19%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	442	370	302	1,55%	1,30%	1,06%
- w tym rodziny niepełne	149	113	58	0,52%	0,40%	0,20%
- w tym rodziny wielodzietne	74	69	13	0,26%	0,24%	0,05%
Przemoc w rodzinie	0	6	2	0,00%	0,02%	0,01%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	X	X	6	X	X	0,02%
Alkoholizm	31	31	26	0,11%	0,11%	0,09%
Narkomania	3	2	5	0,01%	0,01%	0,02%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	11	3	0,00%	0,04%	0,01%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	6	0	0	0,02%	0,00%	0,00%
Zdarzenie losowe	6	2	0	0,02%	0,01%	0,00%
Sytuacja kryzysowa	2	5	2	0,01%	0,02%	0,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

3.2. ZASOBY GMINY NOWY DWÓR MAZOWIECKI

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE NOWEGO DWORU ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

Na terenie gminy **Nowy Dwór Mazowiecki** funkcjonuje rozbudowany system instytucji i organizacji świadczących usługi społeczne, ukierunkowane na wspieranie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych. Kluczową rolę w tym zakresie odgrywa **Ośrodek Pomocy Społecznej**, który koordynuje lokalną politykę społeczną, współpracując z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz grupami obywatelskimi. Przy OPS funkcjonuje Ośrodek Wsparcia, który jest podzielony na trzy obszary: Klub Integracji Społecznej, Klub Senior+ oraz Centrum Konsultacyjno-Wspierające.

System wsparcia obejmuje zarówno pomoc bezpośrednią (finansową, rzeczową i usługową), jak i działania o charakterze aktywizującym, integracyjnym, profilaktycznym, czy edukacyjnym.

Na terenie gminy Nowy Dwór Mazowiecki oprócz OPS szeroką działalność prowadzą również ośrodki wsparcia, w tym m.in. **Klub Seniora+** oraz nieformalne **Centrum Wsparcia dla Obywateli Ukrainy**, co do których szczegółowe dane przedstawiają: **Tabela 7**, **Tabela 8** oraz **Tabela 9**.

Działalność tych podmiotów uzupełniana jest poprzez funkcjonowanie **Centrum Konsultacyjno-Wspierającego oraz Klubu Integracji Społecznej**. Współpraca wszystkich wymienionych podmiotów tworzy możliwości do zapewnienia spójnego systemu wsparcia pomocowego dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM

Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Partyzantów 7 w Nowym Dworze Mazowieckim jest główną jednostką organizującą działania w zakresie pomocy społecznej w gminie. W 2024 roku OPS prowadził współpracę z licznymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zapewniając mieszkańcom duże wsparcie w obszarze pomocy rodzinnej, integracji społecznej, profilaktyki i edukacji.

OPS współdziała z m.in. Amazonkami, Anonimowymi Alkoholikami, Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków, Polskim Czerwonym Krzyżem, Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych oraz środowiskiem harcerskim. Ośrodek organizuje wydarzenia kulturalne i integracyjne, takie jak mikołajki, bale czy wycieczki międzypokoleniowe. W Planach OPS aktualnie jest utworzenie Centrum Wolontariatu, wspierającego lokalne inicjatywy społeczne.

Ośrodek zapewnia również mieszkańcom dostęp do pomocy psychologicznej oraz współpracuje z Fundacją „eFkropka”, prowadzącą warsztaty dla rodzin osób po kryzysach psychicznych. Wsparcie psychiatryczne świadczy także poradnia EZRA, działająca zarówno odpłatnie, jak i nieodpłatnie.

W latach 2022–2024 liczba pracowników OPS spadła z 47 do 44 osób (spadek na poziomie -6,38%). Jednostka w tych latach finansowana była ze środków własnych gminy oraz z dotacji.

- 2022 r.: dotacja - 27,9 mln zł, środki własne - 7,5 mln zł.
- 2023 r.: dotacja - 11,7 mln zł, środki własne - 8,1 mln zł.
- 2024 r.: dotacja - 14,3 mln zł, środki własne - 9,4 mln zł.

Koszty utrzymania OPS wzrosły z 3,4 mln zł w 2022 r. do 4,6 mln zł w 2024 r.

KLUB SENIOR+

Klub Senior+ jest jednym z najważniejszych Ośrodków Wsparcia w gminie. W 2024 roku dysponował 34 miejscami, z których wszystkie były wykorzystane. Oferta klubu obejmuje:

- zajęcia rehabilitacyjne i relaksacyjne,

- warsztaty rękodzieła,
- naukę języka angielskiego,
- zajęcia na basenie oraz inne formy aktywizacji społecznej i kulturalnej.

Klub finansowany jest ze środków własnych gminy i dotacji.

- 2022 r.: środki własne – 105,7 tys. zł,
- 2023 r.: środki własne – 222,5 tys. zł (w tym 57,7 tys. zł z dotacji),
- 2024 r.: środki własne – 172,4 tys. zł.

Koszty utrzymania wzrosły z 55,8 tys. zł w 2022 r. do 74,6 tys. zł w 2024 r. W klubie zatrudniony jest kierownik (0,5 etatu) oraz koordynator klubu (umowa zlecenie).

OPS wspiera również inne inicjatywy senioralne, takie jak **stowarzyszenia działające na rzecz seniorów**. Wsparcie polega przede wszystkim na pomocy w pozyskiwaniu środków na wyjazdy, bale czy inne inicjatywy. W mieście aktywnie działa także **Rada Seniorów**. Istotną rolę odgrywają także organizacje i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W gminie aktywne jest **Stowarzyszenie dla Osób Niepełnosprawnych**, a dodatkowo na terenie powiatu funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej** oraz **Środowiskowy Dom Samopomocy**. OPS, w ramach pracy socjalnej, uzupełnia te działania m.in. poprzez organizację transportu.

CENTRUM WSPARCIA DLA OBYWATELI UKRAINY

Centrum Wsparcia dla obywateli Ukrainy to placówka, funkcjonująca od 2022 roku w sposób nieformalny. Pełni rolę miejsca spotkań i integracji społecznej. Działalność centrum opierała się głównie na wolontariacie, koncentrując się na pomocy uchodźcom z Ukrainy i wspieraniu ich adaptacji w środowisku lokalnym. W latach 2022–2023 w centrum pracowała jedna osoba na podstawie umowy zlecenie, natomiast w 2024 roku nikt w Centrum nie był zatrudniony.

Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024

Podmiot	Lokalizacja (miasto/wieś)	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	Miasto	X	X	X	X	X	X
Klub Senior+	Miasto	30	30	34	30	30	34
Centrum Wsparcia dla Obywateli Ukrainy	Miasto	70	70	66	60	70	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

Tabela 8. Informacje o personalu w podmiotach dla lat 2022-2024

Podmiot	Liczba personelu			Liczba personelu w przeliczeniu na etaty			Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	47	36	44	46,25	35,50	43,50	1,64	1,26	1,55
Klub Senior+	1	1	1	0,50	0,50	0,50	0,03	0,04	0,04
Centrum Wsparcia dla Obywateli Ukrainy	1	1	0	1,00	1,00	0,00	0,03	0,04	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024

Podmiot	Jednostka prowadząca			Źródła i wysokości finansowania			Koszty utrzymania		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	Gmina	Gmina	Gmina	Dotacja: 27 923 863,82	Dotacja: 11 660 722,18	Dotacja: 14 250 260,75	Dotacja: 1 562 213,46	Dotacja: 767 697,86	Dotacja: 1 019 549,35
				Środki własne: 7 486 787,58	Środki własne: 8 117 792 ,57	Środki własne: 9 444 024,63	Środki własne: 3 423 990,83	Środki własne: 3 720 589,60	Środki własne: 4 598 746,28
Ośrodek Wsparcia ogółem, w tym:	Gmina	Gmina	Gmina	Środki własne: 152 726,86	Środki własne: 234 393,10	Dotacja: 3 590,10	Środki własne: 98 137,98	Środki własne: 124 755,99	Dotacja: 3 590,10
						Środki własne: 287 733,74			Środki własne: 136 031,57
Klub Senior+	Gmina	Gmina	Gmina	Środki własne: 105 736,94	Dotacja 57 686,58	Środki własne: 222 457,14	Środki własne: 55 823,78	Środki własne: 63 313,05	Środki własne: 74 604,44
					Środki własne: 172 430,32				
Centrum Wsparcia dla Obywateli Ukrainy	Gmina	Gmina	Gmina	Nieformalne miejsce, gdzie zbierali się wolontariusze z UA.					

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

DZIAŁALNOŚĆ CENTRUM KONSULTACYJNO-WSPIERAJĄCEGO W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM

Centrum Konsultacyjno-Wspierające w Nowym Dworze Mazowieckim oferuje bogaty zakres pomocy terapeutycznej, psychologicznej i edukacyjnej skierowanej do mieszkańców miasta doświadczających trudności życiowych, tj. uzależnień, przemocy domowej, czy kryzysów rodzinnych i wychowawczych. Jego działalność koncentruje się na czterech kluczowych zadaniach:

- **Zadanie 1. Program wsparcia terapeutycznego dla osób z rodzin z problemem uzależnień i przemocy, mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego. Zapewnienie dostępu do nieodpłatnej profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom przemocy domowej**

Centrum zapewnia nieodpłatną, profesjonalną pomoc psychologiczną i terapeutyczną osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom przemocy, młodzieży od 16 r.ż. oraz rodzicom z trudnościami wychowawczymi. Celem jest wspieranie procesu zdrowienia, przeciwdziałanie przemocy, poprawa funkcjonowania emocjonalnego i społecznego oraz budowanie prawidłowych relacji rodzinnych. Konsultacje realizowane są w wymiarze 1500 godzin rocznie.

- **Zadanie 2. Prowadzenie grup wsparcia terapeutycznego**

W ramach Centrum działają cztery grupy wsparcia: dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy, Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA) oraz dla młodzieży i młodych dorosłych. Spotkania prowadzone są przez wykwalifikowanych terapeutów w trybie cotygodniowym (3 godziny tygodniowo), w systemie półtwartym, umożliwiającym rotację uczestników. Roczny wymiar zajęć grupowych to 2 150 godzin.

- **Zadanie III – Stworzenie centrum koordynacji lokalnego wsparcia dla mieszkańców będących w kryzysie, które podzielone jest na dwa etapy.**

Kluczowym elementem działalności Centrum jest stworzenie i prowadzenie systemu koordynacji lokalnych działań pomocowych. Obejmuje to opracowanie bazy podmiotów działających w obszarze uzależnień, przemocy i wsparcia rodzin, integrację instytucji oraz opracowanie systemu szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Centrum pełni funkcję łącznika pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i środowiskiem lokalnym, zapewniając mieszkańcom szybki i skuteczny dostęp do pomocy oraz kompleksowe wsparcie. Efektem działań będzie stworzenie aktualnego informatora lokalnych zasobów pomocowych i jego bieżąca dystrybucja do instytucji i mieszkańców miasta.

- **Zadanie IV – Edukacja mieszkańców w zakresie zdrowego i szczęśliwego rodzicielstwa, które umożliwi rodzicom/mieszkańcom miasta dostępu do oferty edukacyjnej w zakresie zdrowego rodzicielstwa, zwiększy ich kompetencje rodzicielskie oraz poprawi relacje w rodzinie.**

Centrum prowadzi również działania edukacyjne skierowane do rodziców, ukierunkowane na rozwój kompetencji wychowawczych, budowanie więzi rodzinnych oraz zapobieganie trudnościom wychowawczym. Organizowane są comiesięczne warsztaty tematyczne dostosowane do wieku dzieci (od niemowląt po nastolatków), których łączny zakładany wymiar roczny wynosi 55 godzin.

KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023”, w grudniu 2023 r. został utworzony Klub Integracji Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim, który znajduje się w budynku przynależnym do Ośrodka Pomocy Społecznej.

KIS prowadzi działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem. Koordynuje również dystrybucję żywności pochodzącej od lokalnych przedsiębiorców - codziennie wydawane są paczki oraz obiady dla osób posiadających decyzję OPS. Współpracuje on także z organizacjami pozarządowymi, realizując inicjatywy w zakresie pomocy i integracji społecznej. W godzinach popołudniowych odbywają się w nim warsztaty, bale dla dzieci z rodzin objętych pomocą ośrodka oraz inne wydarzenia organizowane przez NGO.

USŁUGI OFEROWANE PRZEZ JEDNOSTKI POWIATOWE

Oprócz wyżej wymienionych podmiotów i organizacji mieszkańcy gminy Nowy Dwór Mazowiecki korzystają również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie** – jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym.
- **Powiatowy Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Nasielsku** – posiada 100 miejsc. W 2024 roku przebywało w DPSach łącznie 29 mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki, która z tego tytułu opłacała pobyt na łączną kwotę 1 640 392 zł, co w przeliczeniu na 1 osobę stanowiło koszt 56 565,24 zł. Kwota ta ma charakter uśredniony, gdyż długość pobytu poszczególnych osób była zróżnicowana - część mieszkańców przebywała w placówkach przez kilka miesięcy, inni przez cały rok.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej**
- **Środowiskowy Dom Samopomocy** – posiada 40 miejsc.
- **Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.**

UDZIELANE ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

W latach 2022-2024 zmniejszyła się zarówno liczba rodzin, jak i osób otrzymujących świadczenia. Biorąc pod uwagę rodziny objęte wsparciem w postaci świadczeń, ich liczba spadła o 26,23%, a liczba osób zmalała o 28,68%. Dodatkowo wzrosła liczba rodzin otrzymujących wsparcie w ramach pomocy socjalnej o 13,83%. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 10**.

Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	537	464	383	507	435	374
W tym:						
Świadczenia pieniężne	419	376	314	412	371	308
Świadczenia niepieniężne	181	157	149	165	147	146
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	19	17	8	16	14	7
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	523	457	380	503	431	371
Pomoc udzielana w ramach pomocy socjalnej	X	X	X	311	248	354

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRIPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych gminy Nowy Dwór Mazowiecki w 2024 roku wyniosła 2 525 036 zł. W porównaniu do roku 2022 był to wzrost łącznej kwoty świadczeń o 5,21%. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje świadczeń największą kwotą 2024 roku charakteryzowały się zasiłki stałe (1 266 619 zł), którymi objęto 143 osoby. Kolejnymi świadczeniami były usługi opiekuńcze, z których skorzystało 56 osób, a ich koszt wyniósł 518 312 zł oraz posiłki, których koszt wyniósł 388 767 zł, a skorzystało z nich 90 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 w gminie Nowy Dwór Mazowiecki przedstawia poniższa **Tabela 11**.

Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń [zł]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	523	457	380	503	431	371	2 399 807	2 414 429	2 525 036
W tym:									
Zasiłki stałe	166	161	143	165	160	142	1 040 337	1 007 021	1 266 619
Zasiłki okresowe	52	47	44	52	47	44	101 458	99 757	93 039
Schronienie	12	12	7	12	12	7	91 560	84 217	66 313
Posiłek	214	204	90	151	149	80	408 141	474 314	388 767
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze – ogółem	65	57	56	64	55	55	425 161	444 737	518 312
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	20	3	2	X	X	X
Interwencja kryzysowa	X	X	X	0	0	0	X	X	X
Praca socjalna	X	X	X	311	248	354	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Na terenie gminy Nowy Dwór Mazowiecki funkcjonuje rozbudowany system usług społecznych świadczonych w środowisku, którego realizatorem jest głównie Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem tych działań jest umożliwienie mieszkańcom pozostania w swoim naturalnym otoczeniu oraz zapewnienie im niezbędnego wsparcia w codziennym życiu. Usługi kierowane są do różnych grup społecznych, ale przede wszystkim do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Osoby starsze stanowią jedną z kluczowych grup odbiorców usług środowiskowych. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia im szeroki zakres pomocy w miejscu zamieszkania, obejmujący usługi opiekuńcze, asystenckie, opiekę wytchnieniową oraz teleopiekę. Z usług opiekuńczych w I półroczu 2025 roku skorzystało 36 seniorów, którym zapewniono 51 godzin wsparcia miesięcznie. Pomoc świadczona była przez sześć opiekunek środowiskowych. Dodatkowo jedna osoba starsza została objęta usługą asystenta osoby z niepełnosprawnością w wymiarze 49 godzin, a trzem osobom zapewniono 66 godzin opieki wytchnieniowej.

Nowoczesnym elementem wsparcia seniorów jest teleopieka – w 2024 roku objęła ona 60 osób, a w drugim półroczu 2025 roku planowane jest rozszerzenie programu o kolejnych 15 uczestników. Rozwiązanie to pełni ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa seniorom, umożliwiając im szybki kontakt w sytuacjach zagrożenia.

Osoby z niepełnosprawnościami również mają możliwość korzystania z rozbudowanego systemu wsparcia środowiskowego. 28 osób z tej grupy objęto usługami opiekuńczymi w wymiarze 53 godzin, a sześciu osobom zapewniono asystenta osoby z niepełnosprawnością, który udzielił łącznie 598 godzin wsparcia. Cztery osoby korzystały także z opieki wytchnieniowej (109 godzin), odciążającej rodziny w codziennej opiece.

Dodatkowo OPS organizuje usługi transportowe dla dzieci z niepełnosprawnościami - 11 uczniów dowożonych jest codziennie do placówek edukacyjnych, a 6 osób korzysta z transportu dwa razy w tygodniu w celu uczestnictwa w zajęciach rehabilitacyjnych.

Ważnym obszarem działalności środowiskowej OPS są także **rodziny z dziećmi**, w tym rodziny wychowujące dzieci z trudnościami rozwojowymi lub zdrowotnymi. W analizowanym półroczu 2025 roku dwie rodziny zostały objęte specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w wymiarze 46 godzin. Dodatkowo dwie rodziny korzystały z pomocy asystenta osoby z niepełnosprawnością (115 godzin), a jedna z opieki wytchnieniowej (43 godziny).

Ostatnią grupę, do której najczęściej adresowane są działania w środowisku stanowią **osoby w kryzysie zdrowia psychicznego**, które wymagają stałego i dostosowanego do ich potrzeb wsparcia. W 2025 roku trzy osoby z tej grupy korzystały z usług opiekuńczych w wymiarze 22,5 godzin, natomiast dwie osoby objęto wsparciem asystenta osoby z niepełnosprawnością w wymiarze 139 godzin.

System usług środowiskowych realizowany przez OPS w Nowym Dworze Mazowieckim obejmuje różnorodne i elastyczne formy pomocy, które odpowiadają na potrzeby mieszkańców w różnych sytuacjach życiowych. W ich realizację zaangażowany jest zespół doświadczonych opiekunów i asystentów, których praca umożliwia utrzymanie wysokiej jakości wsparcia. Rozwój usług takich jak teleopieka, asystentura czy opieka wytchnieniowa pokazuje, że gmina konsekwentnie dąży do budowania nowoczesnego i zintegrowanego systemu pomocy, opartego na indywidualnym podejściu do każdego mieszkańca.

Tabela 12. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki [I półrocze 2025 roku]

Grupa objęta wsparciem	Formy wsparcia świadczone w środowisku	Wymiar świadczonych usług		Podmiot odpowiedzialny za realizacji usługi	Liczba personelu
		Liczba osób	Liczba godzin świadczeń		
Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	36	51	OPS	6
	Asystent OzN	1	49	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
	Opieka wytchnieniowa	3	66	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
	Teleopieka	60 osób (dodatkowo w II półroczu 2025 r. zostanie objętych programem 15 seniorów)		OPS	4
Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	28	53	OPS	6
	Asystent OzN	6	598	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
	Opieka wytchnieniowa	4	109	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
	Usługi transportowe dla dzieci niepełnosprawnych	11	codziennie	OPS	2
		6	2x w tygodniu		
Rodziny z dziećmi	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	46	OPS	1
	Asystent OzN	2	115	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
	Opieka wytchnieniowa	1	43	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Usługi opiekuńcze	3	22,5	OPS	6
	Asystent OzN	2	139	OPS	4 asystentów, 2 pracowników OPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych gminy

3.3. DIAGNOZA SYTUACYJNA WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Podstawową opiekę medyczną osobom w kryzysie zdrowia psychicznego zapewniają **dwie Poradnie Zdrowia Psychicznego** - w Nowodworskim Centrum Medycznym oraz w Garnizonowej Przychodni Lekarskiej SPZOZ w Modlinie. Oferują one diagnozę, leczenie i konsultacje psychiatryczne. Rolę uzupełniającą stanowi **Poradnia i Oddział Dzienny Leczenia Uzależnień** prowadzony przez NZOZ „Nasza Przychodnia”, który zapewnia porady diagnostyczne i terapeutyczne, konsultacje psychiatryczne oraz psychoterapię indywidualną, grupową i rodzinną. Działa także **Poradnia psychologiczna „EZRA” UKSW**, oferująca wsparcie dzieciom, młodzieży i rodzinom w oparciu o model środowiskowy - w tym psychoterapię, konsultacje psychiatryczne i neurologopedyczne oraz zajęcia grupowe.

W zakresie pomocy społecznej wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi zapewnia **Ośrodek Pomocy Społecznej**. OPS realizuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Obejmują one pomoc w codziennym funkcjonowaniu, trening umiejętności społecznych i bytowych, motywowanie do leczenia, wspieranie w kontaktach z instytucjami i rodziną oraz interwencje w sytuacjach kryzysowych. Celem usług jest poprawa jakości życia, zwiększenie samodzielności i zapobieganie izolacji społecznej.

Wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi realizuje **Powiatowy Urząd Pracy**, który prowadzi pośrednictwo pracy, szkolenia, staże, poradnictwo zawodowe i organizuje subsydiowane miejsca pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością.

Dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin działa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, prowadząca diagnozę, terapię, profilaktykę i doradztwo edukacyjne. Pomocą edukacyjną służy również **Zespół Placówek Edukacyjnych**, w skład którego wchodzi Specjalna Szkoła Podstawowa i Szkoła Przysposabiająca do Pracy, zapewniające nauczanie indywidualne i zajęcia rewalidacyjne. W związku z rosnącymi potrzebami dzieci i młodzieży wskazane jest zwiększenie dostępności usług psychiatrów i psychologów dziecięcych, aby zapewnić szybszą diagnozę, terapię i wsparcie dla młodszych pacjentów oraz ich rodzin.

Rehabilitację społeczną i zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi wspierają **Warsztaty Terapii Zajęciowej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci** oraz **Środowiskowy Dom Samopomocy** prowadzony przez **Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej**. Placówki te umożliwiają uczestnikom rozwijanie samodzielności, nabywanie umiejętności życiowych, integrację społeczną i poprawę kondycji psychofizycznej poprzez terapię zajęciową.

Istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia pełnią także **organizacje pozarządowe**, które realizują działania integracyjne, profilaktyczne i edukacyjne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin, stanowiąc ważne uzupełnienie oferty instytucjonalnej.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w gminie Nowy Dwór Mazowiecki obejmuje trzy główne formy:

1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze,
2. Asystenta Osobistego Osoby z Niepełnosprawnością
3. Opiekę wytchnieniową.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują osoby dorosłe z chorobą psychiczną lub upośledzeniem intelektualnym oraz dzieci niepełnosprawne i obejmują treningi samoobsługi i umiejętności społecznych, wsparcie terapeutyczne i edukacyjne, motywowanie do leczenia, doradztwo w zakresie aktywizacji społecznej i gospodarowania finansami oraz interwencje kryzysowe. Celem tych działań jest zwiększenie samodzielności w codziennych czynnościach, poprawa zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie

izolacji społecznej, choć w 2024 r. dostępność wsparcia dla dorosłych była ograniczona z powodu braków kadrowych.

Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością wspiera dzieci do 16. roku życia wymagające stałej lub długotrwałej opieki oraz osoby dorosłe ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pomagając w codziennym funkcjonowaniu, aktywizacji społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. W 2024 r. z tego wsparcia skorzystało pięć osób, finansowane z Funduszu Solidarnościowego.

Opieka wytchnieniowa adresowana jest do opiekunów dzieci i dorosłych osób z niepełnosprawnością, zapewniając im czasowy odpoczynek od obowiązków opiekuńczych, możliwość regeneracji i załatwienia spraw życiowych; w 2024 r. wsparcie otrzymało czterech opiekunów. Istotnym problemem pozostaje również potrzeba dowożenia dzieci z niepełnosprawnościami do szkół i przedszkoli, wynikająca z dużej liczby takich dzieci w gminie.

System wsparcia pozwala osobom z niepełnosprawnościami na rozwój samodzielności, kompetencji społecznych, uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym oraz utrzymanie stabilnego stanu zdrowia, natomiast opiekunowie otrzymują niezbędne wsparcie w codziennych obowiązkach, co zmniejsza obciążenie rodzin. Główne ograniczenia wynikają z braków kadrowych, częściowej odpłatności dla rodzin oraz niedostatecznej infrastruktury transportowej. W związku z tym wskazane jest dalsze rozwijanie dostępności usług, zwiększenie liczby specjalistów oraz zapewnienie efektywnego transportu dla dzieci z niepełnosprawnościami do placówek edukacyjnych.

OSOBY STARSZE

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki doświadcza zjawiska demograficznego polegającego na rosnącym udziale osób starszych w strukturze społecznej. Wraz z wydłużającym się czasem życia pojawiają się często choroby przewlekłe, ograniczenia sprawności i potrzeba wsparcia w codziennych czynnościach. Rodziny, które dotychczas pełniły rolę opiekunów, coraz częściej nie są w stanie wypełniać tych funkcji z powodu pracy zawodowej, zobowiązań rodzinnych, braku kompetencji lub zmęczenia. W rezultacie obserwuje się rosnącą liczbę osób zależnych, dużą presję na opiekunach rodzinnych oraz wzrost zapotrzebowania na profesjonalne usługi społeczne i opiekuńcze, które w obecnym systemie lokalnym są niekiedy niewystarczająco zaspokojone.

Osoby starsze w gminie korzystają ze wsparcia w dwóch głównych obszarach: **usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz aktywizacji społecznej i edukacyjnej w Klubie Senior+.** Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w codziennych czynnościach, takich jak sprzątanie, mycie naczyń, pranie, zakupy, przygotowywanie posiłków, płacenie rachunków, drobne prace porządkowe w otoczeniu domu, palenie w piecu, przynoszenie wody, a także wsparcie pielęgnacyjne, w tym mycie, ubieranie, kąpanie, pielęgnację zaleconą przez lekarza, podawanie leków, zamawianie wizyt lekarskich, zmianę pampersów oraz wspieranie kontaktów ze środowiskiem. Celem tych działań jest zapewnienie bezpieczeństwa, higieny, samodzielności w funkcjonowaniu podstawowym oraz utrzymanie relacji społecznych.

Aktywizacja społeczna i edukacyjna realizowana jest w Klubie Senior+, w którym uczestniczą osoby w wieku 60+ nieaktywne zawodowo. Klub funkcjonuje codziennie przez cztery godziny, oferując zajęcia takie jak: rękodzieło, zajęcia terapeutyczne, treningi pamięci, naukę pracy w grupie, aktywizację społeczną, wolontariat, zajęcia ruchowe (np. nordic walking, masaże), naukę języka angielskiego, zajęcia na basenie, gry planszowe, czytanie książek, krzyżówki, robótki ręczne oraz przygotowanie do występów. Seniorzy mają również codzienny dostęp do sprzętu sportowego, takiego jak rowerek stacjonarny czy orbitrek. Zajęcia te sprzyjają integracji społecznej, podtrzymaniu aktywności fizycznej i intelektualnej oraz rozwijaniu zainteresowań. Seniorzy uczestniczą także w akcjach charytatywnych, wydarzeniach kulturalnych i rekreacyjnych, co wzmacnia poczucie przynależności i samoakceptację.

Nowoczesnym elementem wsparcia jest również **opieka na odległość**, umożliwiająca monitorowanie stanu zdrowia seniorów w miejscu zamieszkania i natychmiastową reakcję w sytuacjach zagrożenia.

łącznie system wsparcia osób starszych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki łączy opiekę codzienną i pielęgnacyjną w domu z aktywizacją społeczną, edukacyjną i rekreacyjną.

RODZINY Z DZIEĆMI

Rodziny z dziećmi w gminie Nowy Dwór Mazowiecki mają dostęp do wsparcia realizowanego przez **asystenta rodziny**, działającego w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Asystent rodziny to osoba towarzysząca rodzinie w codziennym życiu, współpracująca z nią na podstawie indywidualnego planu pracy dostosowanego do potrzeb i sytuacji rodziny. Wsparcie obejmuje pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, psychologicznych i socjalnych, a także w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków oraz organizowaniu pracy w domu.

Asystent wspiera rodziców w rozwijaniu prawidłowych kompetencji wychowawczych, motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz w poszukiwaniu i utrzymaniu pracy. Pomoc dzieciom obejmuje udział w zajęciach psychoedukacyjnych oraz tworzenie bezpiecznego i stabilnego środowiska wychowawczego. W sytuacjach zagrożenia dobra dziecka asystent współpracuje z pracownikami socjalnymi i sądem, monitorując sytuację rodziny oraz podejmując działania interwencyjne i zaradcze w razie potrzeby.

Wsparcie realizowane przez asystenta rodziny obejmuje również **współpracę z innymi instytucjami i specjalistami**, takimi jak szkoły, poradnie, służby medyczne czy koordynatorzy pieczy zastępczej, aby zapewnić rodzinie kompleksową pomoc. Głównym celem działań jest wzmocnienie rodziny, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie osiągnięcia stabilności życiowej niezbędnej do prawidłowego wychowywania dzieci. W sytuacjach, gdy dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej, asystent kontynuuje pracę z rodziną w celu ich powrotu do domu lub wspiera proces przysposobienia, dążąc do zapewnienia dzieciom bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG I USŁUGI DEFICYTOWE

W drodze opracowania diagnozy sytuacyjnej, przeprowadzonej w oparciu o obecnie realizowane działania, wskazuje się następujące potrzeby w zakresie świadczonych usług na terenie gminy Nowy Dwór Mazowiecki:

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Kluczowym problemem w tym obszarze jest trudność w pozyskiwaniu asystentów osób z niepełnosprawnościami, wynikająca z niskiego poziomu wynagrodzenia oferowanego w ramach usług. Wskazane jest także zwiększenie dostępności tańszych i dostosowanych transportów dla osób niepełnosprawnych, co ułatwi korzystanie z edukacji, rehabilitacji i usług medycznych.

Ponadto pojawia się potrzeba rozszerzenia oferty usług specjalistycznych realizowanych w formie mobilnej, w tym usług psychologicznych, terapeutycznych, pielęgnarskich, rehabilitacyjno-fizjoterapeutycznych oraz logopedycznych i neurologopedycznych. Konieczne jest także zapewnienie pełnego zakresu usług opiekuńczych dla wszystkich osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

OSOBY STARSZE

W zakresie wsparcia seniorów wskazuje się na potrzebę tworzenia nowych form usług, które będą odpowiadały na codzienne potrzeby i ograniczenia mobilności tej grupy. Wśród działań deficytowych wymienia się: usługę „złotej rączki”, zapewniającą pomoc w drobnych pracach domowych, mobilnego

psychologa dla seniorów, dostęp do tańszego transportu (np. taksówka dla seniora), a także rozwój form aktywizacji i wsparcia społecznego, takich jak klub samopomocy dla seniorów czy Dzienny Dom Pobytu.

RODZINY Z DZIEĆMI

Rodziny z dziećmi, a w szczególności rodzice dzieci z niepełnosprawnościami, wymagają wsparcia zarówno w zakresie opieki, jak i wsparcia wychowawczego i psychologicznego. Wskazane są mobilne usługi opiekuńczo-psychologiczne dla rodziców, warsztaty wspierające kompetencje wychowawcze oraz zwiększenie dostępności usług psychiatrycznych i psychologicznych dla dzieci.

W zakresie wsparcia dzieci i młodzieży zidentyfikowano istotne braki w usługach środowiskowych i edukacyjnych. Brakuje świetlicy dla dzieci i młodzieży, wydarzeń pozaszkolnych oraz zajęć profilaktycznych, w tym szkoleń dotyczących przeciwdziałania przemocy i hejtu. Istotnym deficytem jest również brak doradcy zawodowego lub streetworkera, który mógłby wspierać młodzież w zakresie doradztwa edukacyjnego, zawodowego i profilaktyki ryzykownych zachowań.

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

W przypadku wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego potrzebne jest zwiększenie dostępności usług psychiatrów i psychologów dziecięcych, celem jak najsprawniejszego przeprowadzenia diagnozy i wsparcia dla młodszych pacjentów oraz ich rodzin.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

KADRA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim posiada następujący skład kadrowy, podzielony według działów i funkcji:

- 1. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej**
- 2. Dział Księgowości i Finansów**
 - Główny księgowy
 - Inspektorzy ds. księgowości (2)
 - Specjalista ds. kasy
- 3. Sekretariat / Dział Administracji i Usług Społecznych**
 - Kierownik działu administracji i usług społecznych
 - Sekretarka
 - Pomoc administracyjna
 - Podinspektor
 - Inspektor
- 4. Dział Dodatków Mieszkaniowych**
 - Inspektorzy ds. dodatków mieszkaniowych (2)
- 5. Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego**
 - Kierownik działu
 - Pracownicy ds. świadczeń rodzinnych (3)
 - Pracownicy ds. funduszu alimentacyjnego (2)
 - Pracownicy obsługujący program „Karta Dużej Rodziny” (5)
 - Pracownicy obsługujący program „Czyste Powietrze” (5)
- 6. Dział Pomocy Środowiskowej**
 - Kierownik działu
 - Starsi specjaliści pracy socjalnej (6)
 - Starsi pracownicy socjalni (3)
 - Specjaliści pracy socjalnej (3)
- 7. Klub Senior+**
 - Kierownik Klubu Senior+
 - Koordynator

8. Zespół ds. asysty rodzinnej (1 asystent rodziny)
9. Opiekunki osób starszych (5)
10. Pracownicy Ośrodka Wsparcia (2)
11. Dział Techniczny i Informatyczny
 - Informatyk
 - Kierowca

Ponadto OPS zatrudnia pracowników w ramach umów zleceń, którzy wspierają działalność Ośrodka w realizacji zadań specjalistycznych i projektowych. Do tej grupy należą m.in. prawnik, koordynator Klubu Seniora, asystenci osobiści osób z niepełnosprawnością, osoby realizujące program „Opieka Wytchnieniowa”.

W ramach działalności Centrum Konsultacyjno-Wspierającego zatrudnieni są również na umowy zlecenia psycholodzy oraz psychoterapeuci świadczący specjalistyczną pomoc psychologiczną i terapeutyczną mieszkańcom gminy.

Największe potrzeby w kontekście braków kadrowych dotyczą osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami i projektami. Podmioty społeczne, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej, zgłaszają potrzebę zatrudnienia osoby zajmującej się przygotowywaniem i rozliczaniem wniosków unijnych oraz osobę do księgowości oraz osobę do kadr i płac. W zakresie usług społecznych i opiekuńczych brakuje psychologa lub animatora czasu wolnego, który mógłby prowadzić zajęcia i wsparcie dla osób wymagających szczególnej opieki.

Ponadto istnieje niskie zainteresowanie stanowiskami kluczowymi dla funkcjonowania systemu wsparcia, takimi jak asystent rodziny czy pielęgniarz specjalistycznych usług opiekuńczych, co jest związane z niskimi wynagrodzeniami oraz wysokimi wymaganiami społecznymi. Dodatkowo podmioty wskazują na braki kadrowe w obszarze KIPUS - Ośrodek Pomocy Społecznej planuje pozyskanie dwóch osób na te stanowiska.

3.3.3. POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

Istotnym ograniczeniem w zakresie działalności podmiotów i organizacji świadczących usługi pomocy społecznej jest brak odpowiednich pomieszczeń umożliwiających prowadzenie działań socjalnych, edukacyjnych i terapeutycznych oraz brak pracowników wspierających transport i opiekę nad osobami korzystającymi z usług przewozowych. Obecnie OPS dysponuje busem do transportu osób i dzieci z niepełnosprawnościami. W związku z dużym zapotrzebowaniem na transport osób z niepełnosprawnościami potrzebny jest samochód wraz z kierowcą z opiekunem, który zapewni bezpieczne przewozy i wsparcie w czasie transportu.

Jednym z podstawowych wyzwań jest również konieczność wprowadzenia symbolicznej odpłatności za niektóre usługi. Pozwoliłoby to nie tylko na częściowe pokrycie kosztów świadczeń, ale również zwiększyłoby ich postrzeganą wartość i motywację do korzystania z nich przez odbiorców.

Podmioty podkreślają także istotę stabilności finansowej i zapewnienia adekwatnych środków na prowadzenie działań, w tym możliwość korzystania z funduszy zewnętrznych i lokalnych, co pozwoliłoby na rozwój i utrzymanie jakości świadczonych usług.

3.4.3. PRZYCZYNY OGRANICZEŃ REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Pierwszą istotną barierą jest **ograniczona liczba odpowiednich pomieszczeń i infrastruktury**, które umożliwiłyby prowadzenie działań opiekuńczych, edukacyjnych, terapeutycznych i rekreacyjnych. Obecne budynki są niewystarczające pod względem powierzchni i funkcjonalności.

Drugim czynnikiem są **niewystarczające środki finansowe**. Brak odpowiedniego finansowania ogranicza nie tylko rozwój nowych form wsparcia, ale również utrzymanie istniejących programów i adekwatne wynagradzanie pracowników.

Kolejnym ograniczeniem jest **zbyt mała liczba pracowników**, zarówno w kontekście pozyskiwania środków zewnętrznych, jak i bezpośredniej realizacji usług społecznych. Dodatkowo występuje **brak podmiotów ekonomii społecznej**, którym Ośrodek Pomocy Społecznej mógłby zlecać realizację części usług społecznych.

Podsumowując, główne przyczyny ograniczeń w realizacji usług społecznych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki to brak odpowiedniej infrastruktury, niewystarczające finansowanie, niedobór kadry oraz brak partnerów w postaci PES-ów.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki oraz wyzwania, przed którymi stoją lokalne instytucje, stały się podstawą do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2025–2030. Głównym celem Planu jest:

Rozwój dostępnych, kompleksowych i zintegrowanych usług społecznych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki, ukierunkowanych na wsparcie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi, poprzez wzmocnienie opieki środowiskowej, rozwój usług profilaktycznych oraz promowanie modelu wsparcia opartego na deinstytucjonalizacji i aktywizacji społecznej.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia. Poniższy schemat przedstawia ich zestawienie.

Osoby starsze

- Wspieranie aktywności i integracji społecznej osób starszych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki oraz ograniczenie ich wykluczenia społecznego poprzez rozwój dostępnych, zróżnicowanych i zindywidualizowanych usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i transportowych, realizowanych w środowisku lokalnym.

Osoby z niepełnosprawnościami

- Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Nowy Dwór Mazowiecki kompleksowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez rozwój dostępnych usług transportowych, zdrowotnych i opiekuńczych oraz wzmocnienie systemu wsparcia dla ich opiekunów, w celu zwiększenia samodzielności, integracji społecznej i aktywności życiowej osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia ich rodzin.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- Zapewnienie kompleksowego, dostępnego i profesjonalnego wsparcia dla osób i rodzin doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, w tym osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy oraz rodzin z trudnościami wychowawczymi.

Rodziny z dziećmi

- Zapewnienie rodzinom z dziećmi zamieszkujących gminę Nowy Dwór Mazowiecki wsparcia wychowawczego, emocjonalnego i społecznego poprzez rozwój profesjonalnych usług psychologicznych, terapeutycznych i profilaktycznych, stworzenie bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży oraz promowanie aktywności społecznej i wolontariatu.

W dalszej części przedstawiono zestaw działań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych, uporządkowanych według obszarów wsparcia. Dla każdego z działań określono planowany czas realizacji, instytucje odpowiedzialne za wdrożenie, przewidywane koszty oraz możliwe źródła finansowania

4.1.OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
1. Wsparcie aktywności i integracji społecznej osób starszych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki oraz ograniczenie ich wykluczenia społecznego poprzez rozwój dostępnych, zróżnicowanych i zindywidualizowanych usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i transportowych, realizowanych w środowisku lokalnym.	1.1. Uruchomienie usługi opiekuńczej zapewniającej regularne wsparcie w miejscu zamieszkania seniora w zakresie czynności dnia codziennego, higieny osobistej, przygotowania posiłków, podania leków, robienia zakupów oraz towarzystwa.	2025-2030	OPS
	1.2. Rozwój usług rehabilitacyjnych i terapeutycznych w środowisku domowym poprzez wizyty mobilnych specjalistów: fizjoterapeuty, terapeuty zajęciowego, masażysty i psychologa.	2025-2030	OPS, podmioty zewnętrzne (organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa)
	1.3. Utworzenie i prowadzenie Klubu Samopomocy dla Seniorów jako miejsca dziennej aktywizacji, integracji i wsparcia, oferującego zajęcia terapeutyczne, warsztaty tematyczne, gimnastykę, spotkania integracyjne i działania międzypokoleniowe.	2025-2030	OPS, UM
	1.4. Wdrożenie usługi „Złota Rączka dla Seniora”, umożliwiającej bezpłatne wykonanie drobnych napraw i prac konserwacyjnych w domu seniora w celu poprawy bezpieczeństwa i komfortu życia.	2025-2030	OPS, podmioty zewnętrzne (organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa)
	1.5. Organizacja cyklicznych wydarzeń integracyjnych, edukacyjnych i prozdrowotnych dla osób starszych, w tym warsztatów, spotkań z ekspertami, wydarzeń kulturalnych i kampanii profilaktycznych.	2025-2030	OPS, UM, NOK. Biblioteka, organizacje pozarządowe
	1.6. Wsparcie wolontariatu senioralnego oraz inicjatyw międzypokoleniowych, które wzmacniają więzi społeczne i przeciwdziałają izolacji.	2025-2030	OPS, NOK, Biblioteka, organizacje pozarządowe

4.2.OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
2. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Nowy Dwór Mazowiecki kompleksowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez rozwój dostępnych usług transportowych, zdrowotnych i opiekuńczych oraz wzmocnienie systemu wsparcia dla ich opiekunów, w celu zwiększenia samodzielności, integracji społecznej i aktywności życiowej osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia ich rodzin.	2.1. Wprowadzenie usługi transportowej door-to-door dla osób z niepełnosprawnościami, zapewniającej dowóz z miejsca zamieszkania do placówek medycznych, edukacyjnych, rehabilitacyjnych, kulturalnych i społecznych	2025-2030	OPS
	2.2. Uruchomienie mobilnych usług zdrowotnych i wspierających, obejmujących opiekę pielęgniarstwa, rehabilitacyjną, fizjoterapeutyczną, logopedyczną, neurologopedyczną, psychologiczną i terapeutyczną, dostosowaną do indywidualnych potrzeb uczestników, świadczoną w miejscu ich zamieszkania.	2025-2030	OPS, podmioty zewnętrzne (organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa)
	2.3. Organizacja działań wspierających opiekunów osób z niepełnosprawnościami, w tym czasowego odciążenia w opiece (opieka wytchnieniowa, zajęcia dzienne) oraz doradztwa i szkoleń z zakresu opieki i rehabilitacji.	2025-2030	OPS, UM, inne podmioty i organizacje
	2.4. Rozwój wolontariatu wspierającego osoby z niepełnosprawnościami, obejmującego pomoc w codziennym funkcjonowaniu, towarzyszenie podczas wizyt i zajęć, wsparcie emocjonalne oraz aktywizację społeczną.	2025-2030	OPS, inne podmioty i organizacje

4.3.OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
3. Zapewnienie kompleksowego, dostępnego i profesjonalnego wsparcia dla osób i rodzin doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, w tym osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy oraz rodzin z trudnościami wychowawczymi.	3.1. Realizacja programu wsparcia terapeutycznego dla osób i rodzin w kryzysie zdrowia psychicznego , obejmującego nieodpłatną pomoc psychologiczną, psychiatryczną i terapeutyczną, interwencje kryzysowe oraz poradnictwo dla osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy i rodziców z trudnościami wychowawczymi.	2025-2030	OPS, UM, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	3.2. Prowadzenie grup wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych, współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików oraz młodzieży z problemami emocjonalnymi lub zachowaniami ryzykownymi , wspierających odbudowę zdrowych relacji i umiejętności społecznych.	2025-2030	OPS, UM, MKRPA, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	3.3. Organizacja cyklicznych warsztatów edukacyjnych dla rodziców , ukierunkowanych na rozwijanie kompetencji wychowawczych, umiejętność rozpoznawania problemów emocjonalnych dzieci i młodzieży oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym.	2025-2030	OPS, UM, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty

4.4.DZIECKO I RODZINA

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
4. Zapewnienie rodzinom z dziećmi zamieszkujących gminę Nowy Dwór Mazowiecki wsparcia wychowawczego, emocjonalnego i społecznego poprzez rozwój profesjonalnych usług psychologicznych, terapeutycznych i profilaktycznych, stworzenie bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży oraz promowanie aktywności społecznej i wolontariatu.	4.1. Rozwój usług psychologicznych dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami , obejmujących poradnictwo w zakresie codziennej opieki oraz pomoc w radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi i społecznymi.	2025-2030	OPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.2. Organizacja warsztatów wspierających wychowanie dzieci - cyklicznych zajęć edukacyjnych dla rodziców rozwijających kompetencje wychowawcze, komunikacyjne i emocjonalne oraz wspierające budowanie prawidłowych relacji rodzinnych.	2025-2030	OPS, UM, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.3. Zapewnienie dostępu do usług psychiatrów i psychologów dziecięcych - specjalistycznej pomocy diagnostycznej, terapeutycznej i interwencyjnej dla dzieci i młodzieży z problemami emocjonalnymi, rozwojowymi lub wychowawczymi.	2025-2030	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.4. Utworzenie stanowiska doradcy zawodowego/streetworkera dla dzieci i młodzieży, realizującego działania w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także wspierania rozwoju osobistego młodych ludzi w środowisku lokalnym.	2025-2030	OPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.5. Utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży jako miejsca bezpiecznego spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań, uczestnictwa w zajęciach edukacyjnych, integracyjnych i kulturalnych.	2025-2030	OPS, UM, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.6. Organizacja spotkań, warsztatów i kampanii dla młodzieży dotyczących przeciwdziałania przemocy, hejtu, uzależnieniom i zagrożeniom w sieci , promujących postawy empatii, szacunku i odpowiedzialności w relacjach rówieśniczych.	2025-2030	OPS, UM, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty
	4.7. Utworzenie Centrum Wolontariatu – rozwój i koordynacja inicjatyw społecznych angażujących dzieci, młodzież i dorosłych w działania pomocowe.	2025-2030	OPS, UM, organizacje pozarządowe i inne podmioty

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PLANIE

Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań sformułowanych w rozdziale 4. - **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.** stanowi podstawę do skuteczniejszego rozpoznania i wykorzystania dostępnych możliwości finansowania usług społecznych. Lokalny plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 zakłada maksymalne wykorzystanie środków zewnętrznych - w szczególności funduszy Unii Europejskiej, dostępnych programów krajowych oraz środków z budżetu województwa - jako głównego źródła finansowania zaplanowanych działań. Środki własne gminy będą pełnić rolę uzupełniającą, starając się zapewnić ciągłość i stabilność realizacji przedsięwzięć.

Realizacja działań ujętych w niniejszym Planie opierać się będzie na następujących źródłach finansowania:

- środkach unijnych,
- środkach ministerialnych i funduszach krajowych,
- środkach z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- środkach własnych gminy Nowy Dwór Mazowiecki,
- innych dostępnych funduszach i instrumentach zewnętrznych.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjalnych, szczegółowych źródeł finansowania działań ujętych w Planie. Zawarte w tabelach programy i fundusze odzwierciedlają aktualne możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Choć ich dostępność i warunki mogą ulegać zmianom w czasie, obecnie stanowią one solidną podstawę do planowania oraz inspirowania się przy pozyskiwaniu finansowania.

Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2– zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgniarska (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnościami	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnościami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
					brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla Seniorów 2025”	Osoby starsze	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	Aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym. Działanie polega na udzieleniu gminom, miastom na prawach powiatu z terenu województwa mazowieckiego oraz dzielnicom m.st. Warszawy, pomocy finansowej przeznaczonej na realizację własnych zadań bieżących gmin, miast na prawach powiatu oraz dzielnic m.st. Warszawy, będących inicjatywą rad seniorów
		„Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2025”	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego	Wspieranie zadań związanych z promocją zdrowia psychicznego i profilaktyką zaburzeń wśród mieszkańców Mazowsza
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
		„Mazowsze dla zdrowia 2025”	Wszyscy mieszkańcy	Promocja i ochrona zdrowia ogółem	Pomoc finansowa ze środków budżetu Województwa przeznaczona jest na zadania własne powiatów oraz miast na prawach powiatu o charakterze bieżącym z zakresu promocji i ochrony zdrowia, niebędące inwestycją, wyłączeniem działań związanych z profilaktyką zaburzeń i promocją zdrowia psychicznego.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

Poniżej przedstawiono system monitorowania realizacji, oceny skuteczności oraz pomiaru osiągania wskaźników Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki. Szczególną uwagę poświęcono precyzyjnemu określeniu metod ewaluacji podejmowanych działań, co umożliwi obiektywną i kompleksową ocenę ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie rozwoju społecznego w gminie Nowy Dwór Mazowiecki. Ewaluacja obejmować będzie zarówno analizę stopnia realizacji zaplanowanych działań, jak i ocenę osiągnięcia wyznaczonych wskaźników wyników i oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony w sposób systematyczny, z wykorzystaniem zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych. To podejście pozwoli na bieżąco identyfikować nowe potrzeby mieszkańców, elastycznie dostosowywać działania oraz zapewnić wysoką skuteczność wdrażanych rozwiązań w zakresie usług społecznych w Nowym Dworze Mazowieckim.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki zostały przypisane do każdego z celów szczegółowych. Ich zastosowanie umożliwi ocenę postępu w realizacji celu głównego, jakim jest stworzenie spójnego i dostępnego systemu usług społecznych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki, który skutecznie odpowiada na złożone potrzeby lokalnej społeczności, w szczególności seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego

Wskaźniki zostały uporządkowane zgodnie z obszarami interwencji, do których się odnoszą. Należy jednak zaznaczyć, że niektóre z nich – ze względu na swój przekrojowy charakter – mogą dotyczyć więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo że formalnie zostały przypisane do konkretnego celu. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia poniższa **Tabela 15**.

Tabela 15. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Wspieranie aktywności i integracji społecznej osób starszych w gminie Nowy Dwór Mazowiecki oraz ograniczenie ich wykluczenia społecznego poprzez rozwój dostępnych, zróżnicowanych i zindywidualizowanych usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i transportowych, realizowanych w środowisku lokalnym.	Liczba seniorów korzystających z usługi „Złota Rączka dla Seniora”
		Liczba przejazdów zrealizowanych w ramach programu „Taxi dla Seniora”
		Liczba seniorów objętych systemem teleopieki
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
2.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Nowy Dwór Mazowiecki kompleksowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez rozwój dostępnych usług transportowych, zdrowotnych i opiekuńczych oraz wzmocnienie systemu wsparcia dla ich opiekunów, w celu zwiększenia samodzielności, integracji społecznej i aktywności życiowej osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia ich rodzin.	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z mobilnych usług zdrowotnych
		Liczba opiekunów korzystających z usług opieki wytchnieniowej i zajęć dziennych
		Liczba wolontariuszy zaangażowanych w wsparcie osób z niepełnosprawnościami

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
3.	Zapewnienie kompleksowego, dostępnego i profesjonalnego wsparcia dla osób i rodzin doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego, w tym osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy oraz rodzin z trudnościami wychowawczymi.	Liczba osób, które skorzystały z nieodpłatnej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej lub terapeutycznej w ramach programu wsparcia terapeutycznego
		Liczba przeprowadzonych warsztatów edukacyjnych dla rodziców
RODZINA Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
4.	Zapewnienie rodzinom z dziećmi zamieszkujących gminę Nowy Dwór Mazowiecki wsparcia wychowawczego, emocjonalnego i społecznego poprzez rozwój profesjonalnych usług psychologicznych, terapeutycznych i profilaktycznych, stworzenie bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży oraz promowanie aktywności społecznej i wolontariatu.	Liczba dzieci i młodzieży objętych specjalistycznym wsparciem psychologicznym lub psychiatrycznym
		Liczba przeprowadzonych spotkań, warsztatów i kampanii edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy, hejtu, uzależnieniom i zagrożeniom w sieci
		Liczba zrealizowanych inicjatyw, projektów lub akcji wolontariackich koordynowanych przez Centrum Wolontariatu

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU ORAZ OCENA SKUTECZNOŚCI PLANU

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępowaniem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji wyznaczonych celów. Efektywne monitorowanie stanowi kluczowy element powodzenia całego przedsięwzięcia. Regularna analiza pozwoli na bieżąco śledzić zgodność działań z założeniami Planu oraz umożliwi szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku pojawiających się trudności. Taki system zapewni transparentność oraz odpowiedzialność w procesie realizacji, wspierając efektywne zarządzanie usługami społecznymi w gminie Nowy Dwór Mazowiecki.

Monitoring realizacji Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 oraz stopnia osiągania zaplanowanych wskaźników będzie prowadzony we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w opracowanie i wdrażanie dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz gminy Nowy Dwór Mazowiecki,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- jednostkami organizacyjnymi gminy,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej gromadzić będą dane dotyczące poszczególnych działań. Zebrane informacje – zgodne z określonymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych – będą następnie analizowane przez zespół monitorujący.

Na podstawie wskaźników co dwa lata będzie opracowywany będzie raport podsumowujący postępy w realizacji Planu. Wskaźniki stanowiąc będą podstawowe narzędzie oceny skuteczności działań oraz stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2025-2030 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Celem ewaluacji jest ocena efektów oraz zasadności realizowanych działań. Dzięki ewaluacji możliwe będzie określenie stopnia realizacji celów zawartych w Planie, a także ocena skuteczności i efektywności wdrażanych działań społecznych.

Ewaluacja postępów w realizacji Planu przeprowadzona będzie po zakończeniu obowiązywania Planu. Obejmować będzie ocenę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych działań oraz efektywności wykorzystanych zasobów – finansowych, kadrowych i organizacyjnych.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	7
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	9
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne	10
Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku.....	10
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024	11
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024	11
Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024	14
Tabela 8. Informacje o personelu w podmiotach dla lat 2022-2024	14
Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024	14
Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	16
Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń	17
Tabela 12. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki [I półrocze 2025 roku).....	19
Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych	32
Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych	34
Tabela 15. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia.....	39

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku	10
---	----

MAPY

Mapa 1. Granice gminy Nowy Dwór Mazowiecki.....	9
---	---